

תוכן עניינים

שער א': חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958 - החוק - דברי הסבר

וההלכה הפסוקה 1

פרק א': כללי 1

1. טעמים עיקריים לקיומו של עקרון ההתיישנות 1

2. התיישנות פסקי-דין 2

3. מהו היחס בין התיישנות עילה לבין התיישנותו של פסק-דין? 2

4. זכות הגישה לערכאות 2

5. האם ניהול משא-ומתן מאריך את תקופת ההתיישנות 4

6. המועד לבירור טענת ההתיישנות 4

7. כתב תביעה מתוקן וטענת התיישנות 8

8. ידיעתו של בעל תפקיד לעניין העלאת טענת התיישנות 9

9. דיני ההתיישנות לא חלים על תביעות לסעד הצהרתי שעניינן

סטטוס 16

פרק ב': "בית-משפט", "תובענה" ו"מקרקעין" - סעיף 1 לחוק 19

1. הדין 19

2. "בית-משפט" 19

3. "תובענה" 19

3.1 כללי 19

3.2 בקשה למתן הוראות על-ידי בעל תפקיד 20

3.3 הליך למימוש משכון 20

3.4 חוב לדמי ביטוח 20

3.5 מבחן "אופי הסעד" ומבחן "אופי העילה" 21

4. "מקרקעין" 21

4.1 אפיו של העניין נקבע על-פי תוכן כתב התביעה 21

4.2 "תביעה במקרקעין" - הגדרה רחבה מזו שבחוק המקרקעין 22

4.3 הליכים לאכיפת הזכות, המתנהלים בפני גוף שלטוני אף שאינו

רשות שיפוטית, עשויים להיכלל בנסיבות מסוימות בגדרי

"תביעה" 23

4.4 "תביעה לקיום זכות" - שתי החלופות - מצמצמת ומרחיבה 24

4.5 דיירות מוגנת נכנסת בגדרי הגדרת המונח "מקרקעין" 26

4.6 תביעת פינוי בעילה של שינויים במושכר ותוספות בניה 27

4.7 תובענה לביצוע בעין (כיום תובענה לאכיפה) 27

4.8 תביעה לאכיפתו או לביטולו של חוזה שעניינו זכויות

במקרקעין 27

4.9 תביעה לדמי שימוש - איננה תביעה במקרקעין לצורכי חוק	27
ההתיישנות	27
4.10 הגדרת מקרקעין כוללת אף זכויות אובליגטוריות	27
במקרקעין	27
4.11 בקשה לקביעת דמי שכירות איננה "תביעה במקרקעין" לצורכי	28
החוק	28
4.12 תביעה לסעד כספי - איננה תביעה במקרקעין	28
4.13 זכות שכירות - רשות המקרקעין	28
5. ההלכה הפסוקה	28
פרק ג': תביעה לקיום זכות - סעיף 2 לחוק	31
1. הדין	31
2. כללי	31
3. הבחנה בין המסלול האזרחי למסלול המינהלי	33
4. ההלכה הפסוקה	33
פרק ד': הזמן לטענת התיישנות - סעיף 3 לחוק	37
1. מבוא	37
2. סדר הדברים הראוי בעת העלאת טענת התיישנות	39
3. מהם המקרים בהם ייחשב בעל דין כמי שויתר על טענת	40
ההתיישנות?	40
4. כתב טענות מתוקן	42
5. בקשה לפטור מתשלום אגרה	43
6. כתב תשובה לתביעה שכנגד	44
7. בקשה לסילוק התביעה על-הסף	45
8. עיקול זמני	46
9. גילוי מסמכים	46
10. בקשה לעיכוב הליכים	47
11. התנגדות לביצוע שטר	48
12. בקשה להארכת מועד	48
13. בקשה לביטול פסק-דין	49
14. בקשה לדחיית מועד דיון	49
15. היעדר הופעה	50
16. סיכומים	50
17. פיצול סעדים כמעצור למירוץ ההתיישנות	50
18. טענה בדבר אי-העלאת טענת התיישנות ב"הזדמנות הראשונה"	51
19. "ההזדמנות הראשונה" - סיכום	52
20. טענות בעניין הארכת תקופת ההתיישנות יש להעלות, לכל המאוחר,	53
בכתב התשובה	53
21. נתבע אשר נמנע מהעלאת טענת ההתיישנות בראשית ההליך - מאבד	53
את זכותו להעלותה	53

54	22. ההלכה הפסוקה
59	פרק ה': תביעה שכנגד וקיצוז - סעיף 4 לחוק
59	1. כללי
60	2. משמעותו של הסעיף
60	3. ההלכה הפסוקה
75	פרק ו': הזמן להתיישנות - סעיף 5 לחוק
75	1. כללי
75	1.1 תביעה במקרקעין
76	1.2 תביעה ב"שאינו מקרקעין"
79	2. הולדה בעוולה
	3. התכתבות עם העירייה אינה מאריכה את תחילת תקופת ההתיישנות
81	4. תחילת מירוץ ההתיישנות מיום תשובת העירייה הסופית
81	5. ההלכה הפסוקה
107	פרק ז': תחילת ההתיישנות - סעיף 6 לחוק
107	1. הדין
107	2. כללי
109	3. "הרחבת" גבולותיה של "עילת התובענה"
109	4. גיבושה של עילה בתחום החוזים
109	5. ניסוח כתב התביעה - רכיבים עובדתיים
110	6. עילת התביעה צמחה ביום הצגת הדרישה של הבנק
110	7. עילת התביעה לעניין "אגרת בניה"
111	8. יום הנפקת החשבוניות בתביעה כספית
111	9. מועד בו הוסכם על גובה החוב
111	10. תביעת השבה עקב גילוי מעשי מרמה
112	11. ההלכה הפסוקה
	פרק ח': השעיית מירוץ תקופת ההתיישנות עקב התנהגות פסולה של הנתבע - סעיף 7 לחוק
117	1. הדין
117	2. כללי
118	3. ההבדל בין סעיף 7 לחוק לבין סעיף 8 לחוק
124	4. היחס בין סעיף 7 לחוק לסעיף 8 לחוק - דין ישן והדין החדש
134	5. תנאי-סף להפעלת סעיף 7 לחוק
134	6. ההלכה הפסוקה
141	פרק ט': התיישנות שלא מדעת - סעיף 8 לחוק
141	1. הדין
141	2. כללי
	3. הטוען לתחולת החריג אינו מחוייב להעלות טענה זו במכתב התביעה, אלא בכתב התשובה
146	

147	4. ההלכה הפסוקה
167	פרק י': הודאה בקיום זכות - סעיף 9 לחוק
167	1. הדין
167	2. כללי
168	3. הכרה מפורשת בזכות
168	4. בדיקת ראיות חיצוניות למהותו של המסמך
168	5. מכתבים
169	6. בקשה לפטור או הנחה
169	7. הצעת פשרה או משא-ומתן
169	8. קבלת מכתבי דרישה ו"שתיקה"
169	9. מסמכים ו"אמירות"
170	10. ההלכה הפסוקה
181	פרק י"א: קטינות - סעיף 10 לחוק
181	1. הדין
181	2. כללי
182	3. השעיית מירוץ ההתיישנות גם אם היה בידי אפוטרופסיו לתבוע
182	4. היחס בין הוראת סעיף 10 להוראת סעיף 31 לחוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981
182	5. שיויוניות הקטין
183	6. הגשת תביעה כאפוטרופסים בשם הקטין
184	7. עילת "חיים בעוולה"
184	8. על האבחנה בין "חיים בעוולה" לבין "הולדה בעוולה"
219	9. ההלכה הפסוקה
221	פרק י"ב: ליקוי נפשי או שכלי - סעיף 11 לחוק
221	1. הדין
224	2. אבחנה בין עורך-דין לבין האפוטרופוס
225	3. רק היעדר מסוגלות לטפל בענייניו
227	4. ההלכה הפסוקה
233	פרק י"ג: יחסי אפוטרופסות - סעיף 12 לחוק
237	פרק י"ד: נישואין - סעיף 13 לחוק
241	פרק ט"ו: שהות מחוץ לישראל - סעיף 14 לחוק
251	פרק ט"ז: תובענה שנדחתה - סעיף 15 לחוק
251	1. כללי
251	2. "נדחתה"
253	3. התנאים המצטברים להחלת הסעיף
254	4. הליך טורדני - מחיקה מחמת טעות או מחדל
256	5. זהות בעלי הדין
256	6. התקופה שאין להביא במניין הימים
259	7. "חקירה" איננה הליך משפטי ואין להחיל את סעיף 15 לחוק

8.	"נדחתה" כולל בחובו גם מצבים בהם התובענה "הופסקה" או "נמחקה".....	259
9.	הלכה פסוקה.....	259
פרק י"ז: עיכוב של תקופת ההתיישנות - חרבות ברזל - סעיף 15א לחוק		269
פרק י"ח: תקופת ההתיישנות לאחר עיכוב - סעיף 16 לחוק		277
פרק י"ט: סגירת בית-משפט - סעיף 17 לחוק		281
פרק כ': תסיבת הזכות אינה משפיעה - סעיף 18 לחוק		285
1. הדין		285
2. כללי		285
3. מיהו "חליף"		285
4. תסיבת זכות מכוח ירושה		286
5. תסיבת אשם תורם		286
6. זכות התחלוף של המוסד לביטוח לאומי		287
7. העברת בעלות בנכס		287
8. זיקת הנאה - שימוש מצטבר		287
9. הפקעה - היחס בין סעיף 18 לחוק ההתיישנות להילכת "ארידור"		288
10. ההלכה הפסוקה		289
פרק כ"א: תביעה בשל תקיפה מינית או התעללות - תביעה נגד מי שהוגש נגדו כתב אישום בעבירת התעללות בקטין או בעבירת מין - סעיפים 18א ו-18ב לחוק		301
1. הדין		301
2. מהותו של תיקון מס' 4 - ההסדרים המיוחדים		302
3. על ההסדרים המיוחדים נשוא סעיף 18א לחוק		305
4. אין להחיל את הסדר הארכת תקופת ההתיישנות על צדדים אשר אינם נמנים על המעגל הפנימי של הפגיעה המינית		307
5. מעשה רשויות אינו בבחינת "התעללות"		311
6. ההלכה הפסוקה		314
פרק כ"ב: תקופת התיישנות מוסכמת - סעיף 19 לחוק		315
1. כללי		315
2. אין תוקף לתניה שבתוך הסכם אחד		315
3. סיכום		315
4. ההלכה הפסוקה		316
פרק כ"ג: הזכות ליפרע משיעבוד - סעיף 20 לחוק		323
1. כללי		323
2. חובות בהליך מינהלי		324
3. יחסי מבטח-מבוטח		324
4. הליכי גביה מינהליים		324

5.	אבחנה בין שעבוד רשום לשעבוד לא רשום	325
6.	ההלכה הפסוקה	329
פרק כ"ד: התיישנות פסק-דין - סעיף 21 לחוק	333	
1.	כללי	333
2.	מועד אישור פסק בורר הוא הנתון לתחילת מניין ההתיישנות	336
3.	הליכי גביה	336
4.	כוונת המחוקק היתה שפשיטת רגל לא תיחשב עילה להפסקת מניין תקופת ההתיישנות	337
5.	ההלכה הפסוקה	337
פרק כ"ה: עניינים שונים - סעיפים 22 עד 27 לחוק	343	
1.	הדין	343
2.	סעיף 78 לחוק הקרקעות העותמני	344
פרק כ"ו: דין המדינה - סעיף 28 לחוק	347	
שער ב': התיישנות במקרקעין - סוגיות שונות	349	
פרק א': הזמן להתיישנות - סעיף 5 לחוק	349	
1.	הדין	349
2.	כללי	349
3.	השאלה אם יש לסווג תביעה כ"תביעה במקרקעין", כמובנה בחוק ההתיישנות, אם לאו, תוכרע, איפוא, על-פי: תוכן התביעה ומהותה... 352	352
4.	כיצד תיעשה ההבחנה באם התביעה אכן תביעה במקרקעין היא? 353	353
5.	תקופת ההתיישנות במקרקעין	355
פרק ב': התיישנות מכוח חזקה נוגדת והתיישנות מנחילה	359	
1.	תיישנות מנחילה	359
2.	התיישנות מכוח חזקה נוגדת	359
3.	ההלכה הפסוקה	361
שער ג': התיישנות בנזיקין	365	
פרק א': כללי	365	
פרק ב': כלל הגילוי המאוחר בעוולות שיסוד מיסודותיהן הוא נזק	369	
פרק ג': מטרות דיני ההתיישנות בנזיקין	373	
פרק ד': תחילת מועד ההתיישנות - בעיות והצעת פתרון	375	
פרק ה': מבחנים לחישוב יום אירוע הנזק	385	
1.	כללי	385
2.	מבחני הנזק	386
פרק ו': סיום תקופת ההתיישנות - סעיף 289(2) לפקודת הנזיקין למול סעיף 8 לחוק ההתיישנות	391	
פרק ז': תביעת שיפוי כפתרון פרוצידוראלי לבעיית ההתיישנות	401	
פרק ח': קיומו של נזק וטענת ההתיישנות	403	
פרק ט': הקשר הסיבתי וטענת ההתיישנות	405	
פרק י': ההלכה הפסוקה	407	

415.....	שער ד': התיישנות בראי פקודת השטרות
415.....	פרק א': התיישנותן של תובענות - כללי
417.....	פרק ב': הוראות פקודת השטרות הן בבחינת "דין מיוחד" וגוברות על הוראות חוק ההתיישנות
419.....	פרק ג': תביעה המבוססת על העילה החוזית
421.....	פרק ד': תקופות התיישנות שונות לקבוצות שונות
425.....	פרק ה': שטר חוב - חלות סעיף 96(ב) לפקודה
427.....	פרק ו': אימתי יש להעלות את טענת ההתיישנות
431.....	פרק ז': ביעור תיק ההוצאה לפועל וטענת התיישנות ונטל ההוכחה הרובץ על התובע
433.....	פרק ח': תחילת ההתיישנות והתיישנות שלא מדעת - סעיפים 6 ו-8 לחוק ההתיישנות
435.....	פרק ט': סיחור שיק אינו מתחיל מחדש את מירון ההתיישנות
437.....	פרק י': ויתור על תקופת ההתיישנות
439.....	פרק י"א: היעדר תאריך אינו מבטל את דין ההתיישנות
441.....	פרק י"ב: אי-ידיעה של מועדים - מתן רשות להתגונן
443.....	פרק י"ג: מקום בו הצדדים קבעו כי החיוב יקויים עם דרישה
445.....	פרק י"ד: המועד להתחלת מירון ההתיישנות בשטר לביטחון
447.....	פרק ט"ו: היחס בין סעיף 19 לפקודה (מסמך לא שלם או חתימה על החלק) וסעיף 96 לפקודה
449.....	פרק ט"ז: הודאת בעל דין וטענת התיישנות
453.....	פרק י"ז: מקום בו הצדדים קבעו כי החיוב יקויים עם דרישה
455.....	פרק י"ח: המועד להתחלת מירון ההתיישנות בשטר לביטחון
457.....	פרק י"ט: הודאת בעל דין וטענת התיישנות
461.....	פרק כ': ההלכה הפסוקה
465.....	שער ה': שיהוי במשפט הפרטי והציבורי והפרטי - הגדרה ומהות
465.....	פרק א': מבוא
467.....	פרק ב': דיני השתק
467.....	1. כללי
468.....	2. השתק שבהבטחה
469.....	3. השתק שיפוטי
471.....	פרק ג': הסדרים המגבילים הגשת הליך משפטי בזמן: שיהוי, התיישנות ומה שביניהם
477.....	פרק ד': השיהוי בדין האזרחי
477.....	1. כללי
478.....	2. התנאים להחלת השיהוי בדין האזרחי
478.....	2.1 זניחת זכות התביעה על-ידי התובע

478.....	2.2 או שינוי מצב לרעה.....
478.....	2.3 תנאי חלופי שלישי - שיהוי עקב חוסר תום-לב.....
479.....	3. שיקול-דעת בקבלת טענת השיהוי בדיון האזרחי.....
479.....	3.1 כללי.....
479.....	3.2 שיהוי הנטען במסגרת תקופת ההתיישנות.....
481.....	פרק ה': השיהוי במשפט הציבורי.....
481.....	1. אבחנה בין השיהוי הפרטי לציבורי.....
481.....	2. איזון בין שלושת היסודות.....
482.....	3. סיכום.....
483.....	פרק ו': עיקרון השיהוי במשפט האזרחי.....
483.....	1. מבוא.....
483.....	2. שיהוי - הסדר מיוחד - סעיף 27 לחוק ההתיישנות.....
485.....	פרק ז': התיישנות ושיהוי.....
485.....	1. התיישנות ונזק ראיתי.....
486.....	2. שיהוי ונזק ראיתי.....
487.....	3. הגשת תביעה בחלוף חמש שנים.....
487.....	4. שיהוי בהגשת תביעה - עילת תביעה קמה במועד הפרישה - דחיית טענת נזק ראיתי.....
487.....	5. שיהוי - התיישנות וגילוי חשבונות.....
488.....	5. שיהוי - התיישנות וגילוי חשבונות.....
493.....	פרק ח': דוגמאות ותקדימים.....
493.....	1. כלל הגילוי המאוחר אינו חל בנסיבות המקרה.....
493.....	2. התביעה אינה לוקה בשיהוי, טענה שתתקבל במשפט האזרחי רק במקרים חריגים.....
494.....	3. מירוץ ההתיישנות יחל כאשר הנאמן כופר בנאמנותו או מפר את חובותיו, ומביא את דבר ההפרה לידיעת הנהנה.....
496.....	4. התנאים לשימוש בטענת השיהוי.....
497.....	5. רק במקרים חריגים תתקבל טענת שיהוי בטרם חלפה תקופת ההתיישנות.....
499.....	6. השבת טיוטות מסמכים - דוקטרינת השיהוי - אי-הוכחת תנאים להקמת עילה לטענת שיהוי.....
501.....	7. השיהוי האובייקטיבי - אינו נמדד ביחידות זמן סטריליות אלא ביחידות של פעילות, התקדמות ואיזון האינטרסים של הצדדים המעורבים.....
502.....	8. טענת שיהוי שהופניתה נגד הרשות הינה למעשה טענה בדבר פגם בפעולת המינהל.....
504.....	9. מתי ניתן לדחות תביעה מחמת שיהוי למרות שהוגשה בתוך תקופת ההתיישנות.....
506.....	ההתיישנות.....

10.	לצורך בחינת טענת ההתיישנות יש לקבוע מתי נוצרה עילת התובענה. ככלל, עילת התובענה נוצרת במועד שבו מתקיימים שלושה תנאים מצטברים: (1) התגבשות העובדות המהותיות המזכות את התובע בקבלת הסעד המבוקש על-פי הדין המהותי; (2) ידיעת התובע על אודות עילת התביעה; (3) קיומו של כוח תביעה קונקרטי, המאפשר לתובע להביא את עניינו לפני ערכאה שיפוטית ולזכות בסעד המבוקש.....508
11.	הראינו כי הטענה שתקופת ההתיישנות היא 5 שנים, ולא 10 שנים, מהווה הרחבת חזית, ולא נטענה על-ידי התובעת בהזדמנות הראשונה, ודי בכך כדי להביא לדחיית טענות התובעת. ואולם, משעה שהנתבעת התייחסה לסוגיה זו בסיכומיה (לנוכח הטעות והבלבול בישיבת קדם המשפט), אדגים להלן כי חוק העבירות המינהליות והוראת ההתיישנות המקוצרת שנקבעה בו, כלל אינו רלבנטי לענייננו, וההסתמכות עליו שגויה מן היסוד.....508
12.	כלל ידוע הוא שככל שניתן, יש לדון בטענת ההתיישנות בשלב מקדמי של ההליך, לפני בירור התביעה לגופה. דבר שיש בכוחו לחסוך בזמן ובמשאבים לכל הנוגעים בדבר. כמו-כן, מוסד ההתיישנות מגן על אינטרס הציפייה וההסתמכות של הנתבע אשר לא יצטרך להתגונן בפני תביעות שהתיישנו. דיון בשלב מקדמי יתאפשר, ככל שלצורך הכרעה בטענת ההתיישנות, יש לערוך בירור משפטי בלבד ואין צורך בבירור עובדתי או ככל שהבירור העובדתי הנדרש שונה מהבירור שנדרש לצורך הכרעה בתביעה גופה.....509
13.	ידוע, התקופה שבה מתיישנת תביעה שאינה במקרקעין היא שבע שנים - תובענות למתן סעד הצהרתי בדבר זכות העומדת לתובע נתונות גם הן ככלל למוסד ההתיישנות ובכלל זה גם תביעות שעניינן הכרה במעמד של חבר בעמותה או כבעל תפקיד בה. תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדת עילת התובענה. מדובר במועד שבו נתגבשו העובדות המקימות לתובע זכות לסעד ושבזו מצוי בידיו הכוח לפנות לערכאות לשם מימושה. בעניין הצהרה על מעמד של חבר או בעל תפקיד בעמותה עילת התובענה "נולדת" בעת שגורמים במוסדות העמותה כפרו בחברותם של החברים בה, שאז ניתן בידם כוח תביעה במלוא מובנו.....509
14.	בעניין רבואב נקבע כי המילים "נתונה להתיישנות" הקבועות בסעיף 2 לחוק, מתייחסות למילה "תביעה" ולא למילה "זכות" - לאמור - התביעה מתיישנת אך לא הזכות. סוכם כי חוק ההתיישנות דן בזכות אשר בגין הפגיעה בה זכאי התובע לסעד, ולא בזכות לסעד עצמו.....509
15.	כידוע, התיישנות היא מכשיר דיוני. אין היא סותרת את שאלת קיומה של עילת התביעה, אלא מקימה מעין מחסום בפני תביעה בפועל - בהינתן הנקוב, דחייתה של תביעה מחמת התיישנות, תיעשה על-ידי בית-המשפט בצמצום רב, ותוך מתן הדעת לזכות הגישה לערכאות אשר הוכרה כזכות מעין חוקתית.....510

16. ככלל, מועד בירור טענת ההתיישנות הוא בשלב המקדמי של ההליך, טרם בירור התביעה גופה. אמנם לבית-משפט שיקול-דעת לגבי כך, ומקום בו נדרש בירור עובדתי, יש וניתן לדחות את ההכרעה בסוגית ההתיישנות. עם-זאת, ככלל, יש לבחון את שאלת התיישנות טרם דיון בתביעה גופה. בענייננו, לא מצאתי כי נחוץ בירור עובדתי, על-כן יש לנהוג כדרך המלך, ולבחון את סוגיית ההתיישנות כסוגיה מקדמית 510.	17. כאשר מדובר במקרקעין לא מוסדרים, הרי שיישמרו בתוקפם הדינים שהיו קיימים ערב תחילתו של חוק המקרקעין ומשכך על קרקע מסוג מולק, שאינה מוסדרת, תחול הוראת סעיף 25(2) לחוק ההתיישנות, כך שתקופת ההתיישנות היא 15 שנה 510.
18. בשונה מדיני השיהוי, דיני ההתיישנות שואפים למסויימות וודאות. תשובה והשאלה אם תביעה התיישנה, אם לאו, במישור העקרוני אמורה להיות בינרית. על תובע לנקוט בהליך משפטי בתוך תקופת ההתיישנות ממועד הולדת עילת התביעה (ולא להסתפק במכתב), זולת אם מתקיימת הוראה בדין המאריכה תקופה זו 510.	19. ההכרעה בשאלת סיווגה של תביעה תלויה במהות עילת התובענה על-פי אפיונו של הסעד הנדרש והיא תוכרע על-פי תוכן התביעה ומהותה. בתוך כך יש לבחון הן את אופיו של הסעד והן את טיבה של הזכות הנטענת. בהלכה הפסוקה ניתן פירוש מרחיב למונח "תביעה במקרקעין" לעניין התיישנות, כך שנכללות בו לצד תביעות למימוש זכויות קנייניות המנויות בחוק המקרקעין, גם תביעות למימוש כל זכות או טובת הנאה בקרקע 511.
20. סעיפים 1 ו-6 לחוק ההתיישנות, קובעים, כי תקופת ההתיישנות בתובענות שאינן בנושאי מקרקעין הינה 7 שנים, וכי היא מתחילה להימנות מהיום שבו נולדה עילת התובענה. התביעה דנן הוגשה ביום 06.09.22, הגם שעילת היסודות - כעולה מכתב התביעה - נולדה בשנת 2014, קרי 8 שנים לפני הגשת התביעה. הליקויים בדירות התובעים התגלו כבר בשנת 2014, והיו ידועים לתובעים מזה שנים רבות 511.	21. בפסיקה הובעה עם-זאת גם עמדה, ולפיה פרשנות זו לסעיף 15 לחוק יש ליישם בצמצום 511.
22. הכלל שנקבע בפסיקה באשר לטענת ההתיישנות, מחייב הידרשות לטענה זו כטענה מקדמית - משמע, בחינת הטענה בשלב מקדמי של ההליך, טרם בירור התביעה לגופה. הטעם לכך הוא שאם טענת ההתיישנות מתקבלת, אזי היא עשויה להביא את ההתדיינות לסיומה בין הצדדים ולחסוך בזמן ובמשאבים לכל המעורבים, הן לצדדים המתדיינים והן לבית-המשפט 512.	

23.	הנתבע אינו חייב להודות בזכותו הקונקרטית של התובע לסעד מסויים לצורך החלת סעיף 9 לחוק ההתיישנות, ודי לו שיודה בעובדות המבססות את זכותו הקונקרטית של התובע. במקרה דנן, הנתבעת מודה בביצוע העבודות, מודה בקיום נזק כתוצאה מביצוע עבודות אלו, ואף מקבלת על עצמה מנגנון מוסכם לקביעת הזכות הקונקרטית - היקף הנזק, הריהו בכך מודה מניה וביה בזכותם הקונקרטית של התובעים לקבלת פיצוי בגין הנזק שנגרם מעבודות אלו..... 512
שער ו': התיישנות עבירות ועונשים - סעיפים 9 ו- 10 לחוק לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982..... 513	
פרק א': התיישנות עבירות - סעיף 9 לחוק..... 513	
1. כללי..... 513	
2. קטיעת מירוצ' ההתיישנות..... 517	
2.1 כללי..... 517	
2.2 "חקירה על-פי חיקוק"..... 519	
2.3 האם סעיף 9(ג) לחוק סדר הדין הפלילי חל על עבירות קנס?..... 522	
2.4 על עקרון המניעות לפעול..... 526	
2.5 התליית הליכים - סעיף 94 לחוק סדר הדין הפלילי - הסגרה..... 527	
2.6 נטל ההוכחה רובץ על התביעה להוכיח שהתביעה לא התיישנה..... 533	
3. על התיישנות עבירות מין במשפחה..... 533	
4. התיישנות עבירת שרשרת ועבירה נמשכת..... 536	
5. התיישנות עבירות משמעותיות - חוק לשכת עורכי-הדין..... 539	
6. התיישנות עבירות מינהליות..... 539	
7. מועד העלאת טענת ההתיישנות..... 541	
8. התיישנות עבירת חוץ..... 542	
9. העבירות מושא התלונה התיישנו עוד לפני מועד הגשת התלונה..... 543	
פרק ב': התיישנות עונשים - סעיף 10 לחוק..... 545	
1. כללי..... 545	
2. סעיף 10 חל גם על עונש שהוא מאסר על-תנאי..... 546	
3. עבירות תעבורה - פסילה - הוראות מיוחדות ואין תחולה לסעיף 10 לחסד"פ..... 548	
שער ז': חוק חוזה ביטוח התשמ"א-1981 - התיישנות..... 553	
פרק א': התיישנות - סעיף 31 לחוק..... 553	
פרק ב': פרשנות לשונית..... 555	
פרק ג': יסודות ההתיישנות הדיונית..... 557	
פרק ד': התיישנות תביעת ביטוח..... 561	
פרק ה': פרשנות של סעיף 31 לחוק - תביעה לתגמולי ביטוח..... 567	
פרק ו': פרשנות המילים: לאחר שקרה מקרה הביטוח..... 569	

פרק ז': פירוש המונח: תביעה לתגמולי ביטוח	571
פרק ח': מועד העלאת טענת ההתיישנות	573
פרק ט': אי-המצאת מסמך רלוונטי מביאה למסקנה כי אילו היה מומצא המסמך, זה היה פועל לרעת הצד שנמנע מהגשתו	579
פרק י': המועד הקובע לתחילת מירון תקופת ההתיישנות בתביעת תגמולי ביטוח הוא מועד קרות התאונה	581
פרק י"א: האם זכאי מבוטח בתביעת שיבוב לתשלומי נזקי רכוש כאשר חלה על תביעתו התיישנות	583
פרק י"ב: זכאותו של מבוטח לתגמולי ביטוח מהמבטחת במקרה של הגשת התביעה לאחר תום תקופת ההתיישנות	585
פרק י"ג: זכאותו של מבוטח לתגמולי ביטוח מהמבטחת במקרה של נזק במיזם בניה עקב תכנון לקוי	587
פרק י"ד: תביעת המנוח התיישנה בעת שהוגשה - הערעור התקבל	589
פרק ט"ו: סייג להתיישנות - סעיף 70 לחוק	593
1. כללי	593
2. יישומו של החרג של סעיף 70 לחוק	593
3. עיקרון הפרשנות התכליתית מורה, כי יש לפרש הגבלות על כיסוי ביטוחי בפוליסת ביטוח באורח מצמצם - ככלל, יש להעדיף פרשנות שתקיים את הכיסוי הביטוחי על פני זו השוללת אותו - הערעורים התקבלו	600
4. איחור של ארבעה ימים - דחיית בקשה לסילוק על-הסף	603
5. תחילת מירון ההתיישנות מיום קבלת הודעת המבטחת	604
שער ח': תמצית ההלכה הפסוקה	611
פרק א': בית-משפט עליון	611
1. סוגיית ההתיישנות ביחס לתביעת הרמת המסך - הערעור התקבל	611
2. בקשת רשות ערעור על החלטת בית-המשפט המחוזי במסגרתה הוארך המועד להגשת כתבי הגנה מטעם המשיבים - הבקשה נדחתה	611
3. חבות בדמי פיתוח קרקע - הערעור נדחה	612
4. תקופת ההתיישנות הרלוונטית בעניין תגמולי ביטוח היא שלוש שנים	613
5. הרשעת המערער בעבירות שבוצעו בתקופה המוקדמת - בוטלה	613
פרק ב': בית-משפט מחוזי	615
1. חוסר ניקיון כפיו של המערער, אין בו לבדו כדי לדחות את טענת ההתיישנות - הערעור התקבל	615
2. אופן הפעלת סמכות הגביה שניתנה לרשויות מקומיות כדי לגבות ארנונה - העתירה התקבלה באופן חלקי	615
3. נטל ההוכחה לתחולת החרגים לכלל ההתיישנות, מוטל על התובעים הטוענים לחרגים אלה - התביעה נדחתה	616

4. תביעה לקבלת פיצויים בגין הפקעה - אין מקום במקרה זה לשלול מהתובעים את הפיצוי המאד חלקי המשולם להם בגין ההפקעה.....	617
5. המבקשת לא נתנה הסבר לרכישה המאוחרת של המניות ונראה כי הגשת הבקשה נעשתה בחוסר תום-לב.....	618
6. 30 שנים אינן זמן סביר למימוש זכות חוזית.....	618
7. קיצור תקופת ההתיישנות להגשת תביעת נזיקין - התביעה נדחתה.....	619
8. חלפו 13 שנים ממועד עריכתו של ההסכם, מכוחו הוגשה התביעה - הערעור נדחה.....	619
9. משעילת התביעה של התרשלות בטיפול במנוח בשל אי-ביצוע הבדיקות הנדרשות - במובנה הרחב - נכללה בתביעה הקודמת ומשהתביעה דן הוגשה תוך פחות משנה ממועד מחיקת התביעה הקודמת, אין מקום לדחיית התביעה על-הסף מחמת התיישנות.....	620
10. בקשת הנתבעת לסילוק על-הסף של התביעה הכספית - הבקשה התקבלה.....	620
11. ערר של עמותה על החלטת מנהל מיסוי מקרקעין לדחות את בקשתה להארכת מועד לתיקון שומה לקבלת פטור ממס שבח כמוסד ציבורי - הערר נדחה.....	621
12. תביעה לפסק-דין הצהרתי לפיו התובעים הם הבעלים של הקרקע - התביעה נדחתה.....	621
13. מחיקת חוות-הדעת - בקשת רשות ערעור נדחתה.....	622
14. ביטול לצמיתות תעודת אדריכל - התכלית השונה של הדין המשמעותי ושל הדין הפלילי מקרינה על תחולת דיני ההתיישנות בעניינם - הערעור נדחה.....	623
15. האם התובעים לא ידעו את העובדות שהולידו את עילת התביעה ביום קרות ההפרה הנטענת? - נדחתה טענת התיישנות.....	624
16. טענת התיישנות תביעתן של המשיבות לשיפוי בגין הסכומים ששילמו המשיבות בגין ליקויי הבניה - הטענה נדחתה.....	625
17. טענת המשיבים כי הבקשה לוקה בהתיישנות ועוסקת בביטול עסקה שבוצעה לפני למעלה מ- 30 שנה - משנדחו כלל טענות הנאמן, לא נמצא מקום להידרש למחלוקות הצדדים בשאלת התיישנות הבקשה.....	625
18. עתירת בעלי זכויות בנכס מקרקעין להורות על תיקון צו רישום בית משותף משנת 1964 - העתירה נדחתה.....	626
19. בקשה שהגישו התובעים להחזר אגרה בעקבות תיקון כתב התביעה - הבקשה התקבלה.....	626
20. בקשה לתיקון כתב תביעה - הבקשה התקבלה.....	627
21. פיצוי בגין הפקעת מקרקעין - התביעה סולקה על-הסף.....	628
22. פיצויי הפקעה בגין הפקעת חלקות - התקבלה טענת הנבעת לעניין התיישנות.....	628

23.	חוב ארנונה - העתירה התקבלה ברובה	629
24.	מועד יצירת העילה לגביית האגרה - בקשת המבקשים לפטור אותם מתשלום האגרה נדחתה	630
25.	זכויות בניה נוספות - מדובר ברכוש משותף של בעלי הדירות כעמדת המבקשים	630
26.	שמדובר בעילה שאיננה במקרקעין, תקופת ההתיישנות בגינה הינה 7 שנים - בקשה לסילוק על-הסף התקבלה	631
27.	חיוב בהיטלי ביוב - הערעור התקבל	631
28.	פיצויים בשל הפרת ההסכם על-ידי הנתבע וירידת ערך הבית המזרחי עקב בנייתו בניגוד להסכם - התביעה התקבלה	632
29.	בקשת המבקשים, הם הנתבעים בתובענה דין, לסלק התביעה שהגישו נגדם המשיבים, מחמת התיישנותה - הבקשה התקבלה	632
30.	בקשת המבקשת למחיקת התובענה שהגישא כנגד המשיבים - הבקשה נדחתה	633
31.	בקשה שהגיש המערער לבית-משפט קמא לביטול פסק-הדין - התביעה הוגשה כארבעה חודשים ומחצה קודם להתיישנות עילתה, ופרק הזמן בו היה ההליך תלוי ועומד לפני בית-משפט קמא אינו מובא בחשבון בעת חישוב תקופת ההתיישנות	634
32.	על-פי הלכת רע"א 187/05 נסייר נ' עיריית נצרת עילית (20.06.10), ניתן להעלות טענת התיישנות נגד הליכי גביה מינהליים, וזאת במסגרת של עתירה מינהלית	634
	פרק ג': בית-משפט שלום	637
1.	טענת הנתבעת כי קיימת לה זיקת הנאה מכוח שנים בנכס - הטענה נדחתה	637
2.	סילוק יד - טענת הנתבעים שיהוי - התביעה התקבלה	637
3.	טענת השיהוי המועלית כנגד ההודעה באשר זו הוגשה בחלוף שנתיים מפתיחת ההליך - בקשה לסילוק על-הסף נדחתה	638
4.	המבקש טען כי לא הוכח כי הדו"ח נמסר לו כדין ומכאן עולה טענת התיישנות - הבקשה נדחתה	638
5.	מירוץ ההתיישנות - לעניין זה קובעים המועד בו נשלחה הודעת תשלום הקנס והמועד בו הוגש כתב האישום - בקשת הנאשם לביטול כתב האישום מטעם של הגנה מן הצדק - נדחתה	638
6.	תביעת יורשי המנוחה נגד הנתבעת, לתשלום יתרת זכות המגיעה למנוחה - התביעה נדחתה	639
7.	משך הטיפול של התביעה בתיקי חקירה - ביטולו של האישום הראשון בכתב האישום	639
8.	תביעה בגין חוב ארנונה של הנתבעת לתובעת - התביעה התקבלה ברובה	640

9. המועד הקובע לעניין מירון התיישנות של תביעת הצד השלישי נגד המבוטח - בקשה לסילוק על-הסף נדחתה.....	641
10. תביעה כספית שבמרכזה הסכם לתכנון אדריכלי - התובעת זכאית לסכום הפיצוי המוסכם.....	641
11. תביעה לתשלום תגמולי ביטוח ופיצוי בגין אובדן הכנסה - התביעה נדחתה.....	642
12. תביעה בגין נזקי גוף שנגרמו למשיב - התביעה נדחתה.....	642
13. תביעת יורשים - התביעה נדחתה.....	643
14. בקשת הנתבעת מס' 1 לפטור אותה מתשלום האגרה בגין תביעה שכנגד - הבקשה נדחתה.....	644
15. ביטול רישומו של התובע כפושט רגל - התביעה נדחתה.....	644
16. אין התיישנות בתיק זה, שכן מדובר בתביעת שיבוב של תביעת נזיקין, אשר במקרה זה, היא 7 שנים מיום המקרה ולא שלוש שנים.....	645
17. בקשה לתיקון כתב טענות - הבקשה התקבלה.....	646
18. מועד סיום עבודת הבניה - עבירת הבניה במקרה דנן התיישנה.....	646
19. תביעה לפיצויים בגין נזקי גוף בשל נפילה ממכשיר הליכון בחדר כושר - התביעה נדחתה.....	647
20. תביעה למתן פסק-דין הצהרתי על התיישנות קנסות - התביעה נדחתה.....	647
21. חובת תשלום בגין הסעות לקוחות פרטיים - התביעה נדחתה.....	648
22. טענות התובעים בדבר "גילוי מאוחר" של עובדות כאלה ואחרות - התביעה נדחתה.....	648
23. תביעת שיבוב של המוסד לביטוח לאומי כנגד הנתבעת - התביעה נדחתה.....	649
24. מועד החזרת ההלוואה - התביעה התקבלה.....	649
25. התביעה דנן הוגשה 7 שנים פחות יום ממועד האירוע. לא ניתן להתעלם משיהוי ניכר זה שהינו על גבול תקופת ההתיישנות - התביעה נדחתה.....	649
26. בקשה למתן צו הריסה ללא הרשעה - הבקשה נדחתה.....	650
27. היורשים זכאים לפיצויים בגין "אובדן הפוטנציאל הטמון בחיים", באופן שלוקח בחשבון את אובדן ההשתכרות העתידית בשנות תוחלת העבודה של המנוחה, שנים שאבדו לה.....	650
28. קבלת טענת השיהוי תוביל לקיפוח זכותן הקניינית של התובעות בחלקתן.....	651
29. בקשה לחידוש ההליך ללא תשלום אגרה - הבקשה נדחתה.....	651
30. נוכח העובדה כי הקנס התיישן, הרי שלא ניתן גם להוציא פקודת מאסר ביחס לקנס הלא משולם.....	652
31. תביעת שיפוי שהגיש המוסד לביטוח לאומי - התביעה נדחתה.....	653

32. תביעת שיבוב ששילמה התובעת למבוטחת, לכיסוי נזקי הצפה בביתה	
- התביעה התקבלה בחלקה	653.....
33. תביעה כספית שהגיש התובע, קבלן במקצועו, בגין עבודות חשמל -	
התביעה נדחתה	654.....
34. בקשת רשות להגן כנגד תביעה כספית - הבקשה נדחתה	654.....
35. תביעה לדמי שימוש ראויים בגין הקמת העמודי חשמל בשטחה של	
התובעת - התביעה נדחתה	654.....
36. השיהוי בהגשת ההודעה לצד ג' - ההודעה נדחתה	655.....
37. קיים מחדל משמעותי באי הימצאות מכשיר דפיברילטור בבריכה והיה	
מקום להגשת כתב אישום בעניין זה נגד מנהל הבריכה, אלא שבעת	
שהועבר התיק לפרקליטות חלה כבר התיישנות	656.....
38. המבקש טען, להתיישנות הואיל ולא נשלחו הודעות תשלום הקנס	
למבקש תוך 4 חודשים ממועד ביצוע העבירות - הטענה נדחתה	656.....
39. עבירה של הפרת צו שיפוטי הינה עבירה הנמשכת מדי יום ביומו עד	
לסילוק הבניה מושא הצו או הכשרתו - הנאשמים הורשעו	657.....
40. לא ניתן לראות באותה עילת התביעה כעילה שהתיישנה עבור הנתבע	
בכובעו כנתבע בתביעה שכנגד, אך כעילה שלא התיישנה בכובעו כתובע	
בתביעה עיקרית	657.....
41. תביעת השבה - תקופה של שנה הינה תקופה סבירה להטלת חובת	
בדיקה על רוכש סביר של מקרקעין באזור, אם הקרקע נרשמה על-שם	
המוכר כפי שהלה התחייב כלפיו בהסכם המכר, בטרם נקיטת פעולה	
משפטית - התביעה נדחתה	658.....
42. ליקויי הרטיבות התגלו בתקופת הבדק - אחריות הנתבעת	
לליקויים	659.....
43. האם החניון הוצא כדין מן הרכוש המשותף?	659.....
44. עבירות בניה - באשר לטענת ההתיישנות, קבע בית-המשפט כי מדובר	
בטענת הגנה ועל-כן נטל ההוכחה הראשוני הוא על הנאשמים, עם-זאת,	
הנאשמים לא הביאו כל ראיה חיצונית להוכחת טענתם	660.....
פרק ד': בית-הדין לעבודה	661.....
1. הפרשה לפיצויי פיטורים - התביעה סולקה על-הסף	661.....
2. אירוע תאונתי שנטען על-ידי התובע נדחה מפאת ההתיישנות - הערעור	
נדחה	661.....
3. תביעתו של המערער בעניין פיטורים שלא כדין מחמת התיישנות -	
הערעור נדחה	662.....
4. בקשת התובעת לגילוי מסמכים ספציפיים - הבקשה נדחתה	662.....
5. בקשה להארכת המועד להגשת ערעור - הבקשה נדחתה	663.....
6. תשלומים שהעבירה "אגד" בחסר/ביתר לקרן הגמלאות - טענת אגד	
לפיה דין התביעה להידחות מחמת התיישנות נדחתה	663.....

7. טענת המשיב כי התביעה הוגשה לבית-הדין האזורי באיחור - הטענה נדחתה.....	663
8. תביעה בגין אירוע תאונתי - התביעה נדחתה.....	664
9. בקשה לאישור תובענה ייצוגיות בתחום הפנסיה - הבקשה התקבלה.....	665
10. תביעת התובע, מבקש מקלט מאריתראה, לתשלום שכר וזכויות סוציאליות הנובעות מתקופת העסקתו בנתבעת ומסיומה - התביעה התקבלה באופן חלקי.....	665
11. בקשה לאישור תובענה ייצוגיות בתחום הפנסיה - הבקשה התקבלה.....	666
12. תביעת התובע, מבקש מקלט מאריתראה, לתשלום שכר וזכויות סוציאליות הנובעות מתקופת העסקתו בנתבעת ומסיומה - התביעה התקבלה באופן חלקי.....	666
13. המועד להגשת הערעור על החלטת הוועדה הרפואית לעררים - הערעור התקבל.....	667